

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 137/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vapaan lehmän maidosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Hassin /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 137/2019 vp:

Aikooko hallitus valmistella lakiin tai asetukseen kirjatut vaatimukset siitä, mitä maidon ja maitotuotteiden tuottajilta edellytetään, jotta maitoa voi markkinoida vapaan lehmän maitona?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Elintarvikkeista annettavista pakollisista tiedoista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1169/2011 (elintarviketietoasetus). Asetuksella säädetään myös, että elintarvikkeesta annettavien tietojen on oltava oikein, selviä ja kuluttajalle helposti ymmärrettäviä. Asetuksen 7 artiklan mukaan elintarvikkeesta annettavat tiedot eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan esimerkiksi elintarvikkeen luonteen, ominaisuuksien tai koostumuksen suhteen. Asetuksen 36 artiklan mukaan myöskään elintarvikkeesta vapaaehtoisesti annettavat tiedot eivät saa johdattaa kuluttajaa harhaan, eivät saa olla kuluttajan kannalta moniselitteisiä tai epäselviä. Niiden on tarvitessa perustuttava asiaan liittyviin tieteellisiin tietoihin. Asetuksen 37 artiklan mukaan vapaaehtoisia elintarviketietoja ei saa sijoittaa siten, että siitä on haittaa pakollisia elintarviketietoja varten käytettävissä olevalle tilalle.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja maa- ja metsätalousministeriö ovat vuonna 2015 todenneet, että ilmaisua ”vapaan lehmän maito” ei katsota maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 vastaiseksi eikä mainitun asetuksen nojalla ole perustetta kieltää ao. ilmaisun käyttöä. Ilmaisun käyttöä tulee täten arvioida tapauskohtaisesti elintarvikelain (23/2006) 9 §:n ja elintarviketietoasetuksen 7 ja 36 – 37 artiklan nojalla.

Evira katsoi vuonna 2015, että väittämän ”vapaan lehmän maito” käyttöä ei pidetä harhaanjohtavana silloin, kun sitä käytetään maidosta ja maitotuotteista, joiden valmistuksessa on käytetty ainoastaan pihatoissa elävien lehmien maitoa, koska pihatossa asuvat lehmät ovat vapaita verrattuna parsinavetoissa oleviin lemiin. Väittämän käyttäminen voi kuitenkin muuttua harhaanjohtavaksi, mikäli pihattonavetoiden osuus kasvaa suuremmaksi kuin parsinavetoiden. Jos suurin osa markkinoilla olevista maitotuotteista on peräisin pihattonavetoissa kytkemättömänä olevien lehmien maidosta, voi ”vapauden” korostaminen pakkausmerkinnöissä muuttua harhaanjohtavaksi ja elintarviketietoasetuksen vaatimuksen vastaiseksi. Elintarviketietoasetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan elintarvikkeesta annetut tiedot eivät saa johtaa harhaan mm. antamalla kuva,

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 137/2019 vp

että elintarvikkeella on erityisiä erityispiirteitä, kun tosiasiaa kaikilla samanlaisilla elintarvikkeilla on sellaisia erityispiirteitä.

Ruokavirasto on kesällä 2019 todennut, että Eviran vuonna 2015 tehtyä tulkintaa ei ole tois-
taiseksi tarvetta muuttaa. Ruokavirasto arvioi vapaaehtoisia merkintöjä tapauskohtaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa Luonnonvarakeskuksen ja Pellervon taloustutkimuksen hanketta eläinten hyvinvointimerkinnästä suomalaisen eläintuotannon kilpailukyvyyn ja laadun edistäjänä. Hankkeen tavoitteena on kehittää eläinten hyvinvoinnista kertova laatumerkintä, jota kotieläinala voisi hyödyntää laatutyössään ja kuluttajat ostopäätöksiä tehdessään, ja joka toden-
netusti edistäisi hyvinvointia. Hankkeessa selvitetään eläinten hyvinvointia parantavia toimenpi-
teitä, markkinoilla muualla olevia hyvinvointimerkkejä, kuluttajien odotuksia hyvinvointimerkin-
tää kohtaan sekä merkinnän käyttöönottoon liittyviä kustannuksia. Hankkeessa laaditaan lopuksi
yhteistyössä eläintuotantoalaan liittyvien toimijoiden kanssa ehdotus hyvinvointimerkin sisällöstä
ja toteutustavasta. Hankkeen on määrä valmistua ensi vuonna.

Tällä hetkellä käytettävissä olevan tiedon valossa maa- ja metsätalousministeriö ei näe perusteita
lainsäädäntöön perustuvien vaatimusten asettamiselle sille, millä edellytyksillä maitoa voi mark-
kinoida vapaan lehmän maitona.

Helsingissä 10.10.2019

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä